

مبانی فقهی آرای فقهای شورای نگهبان

پیرامون

«لایحه حدود و قصاص و مقررات آن»

(مرداد ماه ۱۳۶۱ هـ.ش)

جلد دوم

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

زمستان ۱۳۹۱

ایران، قوانین و احکام

مبانی فقهی آرای فقهای شورای نگهبان، پیرامون لایحه حدود و قصاص و مقررات آن/ تهیه و تنظیم: مرکز تحقیقات شورای نگهبان؛ محقق: محمد حسین بیاتی؛ زیر نظر غلامحسین الهام؛ تهران: ریاست جمهوری معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، ۱۳۹۱.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیما

۱. شورای نگهبان قانون اساسی -- مصوبات ۲. شورای نگهبان قانون اساسی -- صورت مذاکرات ۳. حدود (فقه) ۴. قصاص (فقه) الف. الهام، غلامحسین، ۱۳۳۸. ب. ایران. ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات.

۳۴۲/۵۵۰۵

۱۳۹۱ ب ۲۳/م ۹/۲۵۱۲ KMH

۳۰۵۶۸۶۸

شماره کتابخانه ملی

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولی عصر (عج) - نرسیده به چهارراه جمهوری اسلامی - شماره ۱۱۵۸

کد پستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ تلفن: ۹۸۲۱ - ۶۶۴۹۲۷۰۸ + ۹۸۲۱ - ۶۶۴۹۲۷۰۷ دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ +

پیامک: ۶۰۰۶۶۰۵

پست الکترونیک: ttgh@govir.ir

نام کتاب: مبانی فقهی آرای فقهای شورای نگهبان (پیرامون لایحه حدود و قصاص و مقررات آن)

تهیه و تنظیم: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: (مستان ۱۳۹۱)

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۴۷-۲۷-۹

کلیه حقوق برای مرکز تحقیقات شورای نگهبان محفوظ است.

قال امیرالمومنین علی (ع): ادقوا اَقلامَکُم و قاربوا بَینَ سَطُورِکُم و احذفوا عَنّی فُضُولَکُم واقصدوا قِصْدَالمَعانی و اَباکُم و الاِکْثارَ فَإِنَّ أَمْوَالَ الْمُسْلِمِینَ لَا تَحْتَمِلُ الْأَضْرَارَ
 نوک قلم‌های خود را تیز بتراشید و خطوط را نزدیک به هم بنویسید، عبارت‌های اضافی را حذف و اصل سخن را مورد توجه قرار دهید، بپرهیزید از زیاده‌روی و مصرف بیش از حد که اموال مسلمانان تحمل ضرر و زیان ندارد.

انتخاب قلم، چینش، آماده‌سازی و... کتاب حاضر در راستای اجرا و پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی و با هدف استفاده و صرفه‌جویی حداکثری از کاغذ و سایر اقلام مصرفی به‌کاررفته انجام شده، این اقدام موجب صرفه‌جویی بیست‌وپنج درصدی کاغذ و... گردیده است؛ امید داریم چنانچه احتمالاً از سهولت استفاده از مجموعه کاسته شده، خوانندگان عزیز با اغماض بدان بنگرند.

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

همکاران

محقق : محمدمسین بیانی

لایه نظر : دکتر غلاممسین الهام

الحمد لله رب العالمين والمصطفى وآله الطيبين

امام خمینی (ه):

و از شورای متمدن‌نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه درنسل ماضی و چه درنسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت وظایف اسلامی و ملی خود را ایفا و تمت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملامطه جلوگیری نمایند و با ملامطه ضرورات کشور که گاهی با امکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه باید اجرا شود توجه نمایند.

(صمیفه امام، ۲۱، ص ۱۴۲۲)

مقدمه

کتابی که در پیش رو دارید دومین مجلد از مجموعه «مبانی فقهی آرای فقهای شورای نگهبان» بر مبنای مشروح مذاکرات فقهای محترم آن شورا است که گزارش نسبتاً کاملی از مذاکرات سال ۱۳۶۱ پیرامون لایحه حدود و قصاص را دربرمی‌گیرد. بخشی از مشروح مذاکرات این لایحه تا پایان بحث پیرامون «علم قاضی» در مجلد نخست که توسط انتشارات سمت به زیور طبع آراسته شد، مورد بحث قرار گرفت و به خاطر گستردگی مباحث فقه کیفری بخش‌های بعدی لایحه نیز در مجلدات آتی - انشاءالله تعالی - مورد بحث قرار خواهد گرفت. مرکز تحقیقات شورای نگهبان بر اساس رسالت خویش، در ابتدا به تنظیم و نشر مجموعه آراء شورای نگهبان اقدام کرد و سپس تنظیم و نشر مشروح مذاکرات آن شورای محترم را آغاز نمود. همزمان با نشر مشروح مذاکرات متناسب دیده شد تا به منظور تبیین همه‌جانبه آرای فقهای شورای نگهبان، مجموعه‌های استدلالی پیرامون اظهارنظرهای فقهی و حقوقی آن شورای محترم را نیز فراهم آوریم تا در کنار آثار پیشین، مجموعه‌ای جامع‌تر برای استفاده علاقمندان به ویژه جامعه حقوقدانان کشور فراهم آید.

مجموعه اظهار نظرات فقهای محترم این شورا بیانگر عمق نظر و اوج دقت آنان در امر پاسداری از احکام شرع مقدس و صیانت از نظام اسلامی است؛ هر اظهار نظر فقهی از جانب فقهای معظم هر چند به حسب ظاهر در

قالب یک عبارت کوتاه بیان شده، لیکن بر مبانی متقن فقهی استوار است و ثمره سالها مجاهدت علمی و عملی فقیه در عرصه اجتهاد و استنباط احکام الهی محسوب می‌شود.

از آنجا که فقه‌های معزز شورای نگهبان در بیان آراء فقهی خویش غالباً به بیان نتیجه نهایی فرایند استنباط پرداخته‌اند و جز در موارد ضرورت به تفصیل، متعرض ادله فقهی نشده‌اند، کشف مبانی و بیان دلایل تفصیلی مربوط به استنباط فقهی، در واقع شرح آراء آنان بر اساس تحقیق انجمنی هدف محقق بوده است.

به اقتضای طبع مباحث فقهی، در مواردی که نسبت به مسئله یادشده، دیدگاه‌های گوناگونی وجود داشته است، دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی و شرح قرار گرفته‌اند؛ نکته درخور تذکر آنکه آنچه در ذیل کلام فقه‌های معظم و به عنوان شرح دیدگاه ایشان تألیف شده است، به معنی اسناد مطالب مزبور به فقیه معظم ابرازکننده نظر نیست، بلکه صرفاً گزارشی از مجموعه دیدگاه‌های فقهی است که پیرامون مسئله مطروحه وجود دارد و مسؤولیت آن با محقق می‌باشد.

امید آن که ثمره این تلاش مرضی خداوند متعال و حضرت ولی‌الله الاعظم (ارواحنا فداه) قرار گیرد و گامی هر چند کوچک در تبیین مبانی حقوقی نظام جمهوری اسلامی و فقه حکومتی باشد.

غلامحسین الهام

رئیس مرکز تحقیقات شورای نگهبان